

JORDI MALÉ I PEGUEROLES

c/. Onofre Arnau, 17

08301 MATARÓ

telf.: 7903984

Mataró, 22 de gener de 1998

Benvolgut Sr. Ferraté,

Us faig arribar, juntament amb aquestes ratlles, un text que confio que us suscitarà interès, i del qual em plauria de saber la vostra opinió: es tracta d'una traducció inèdita de *The Waste Land* feta per Rosa Leveroni, els manuscrits i mecanoscrits de la qual es conserven a la Biblioteca de Catalunya. El més remarcable de l'esmentada traducció, però, és que un dels seus mecanoscrits va ser corregit per Riba, i no pas lleument, ja que un de cada dos versos conté esmenes de la seva mà (que van des de simples correccions ortogràfiques fins a d'altres pròpiament de traducció).

Ni els mecanoscrits ni els manuscrits estan datats; però, tenint en compte que la relació de Riba amb Leveroni comença a intensificar-se durant la Guerra Civil (que és quan Riba li prologarà un llibre de poemes), la traducció ha de datar, com a molt enrere, d'aquells anys, i no descartaria gens la possibilitat que fos posterior. En tot cas, sembla clar que la introducció d'Eliot a Catalunya no es produí fins a mitjan anys '30, en forma de traduccions i d'articles sobre ell —Marià Manent serà, per exemple, un dels primers tant a traduir-lo com a parlar-ne, per exemple a les seves *Notes sobre literatura estrangera* (1934). D'altra banda, dels cinc llibres d'Eliot que es conserven a la Biblioteca de Riba (dipositada a l'IEC), tres són de 1946 (*Collected Poems*, *Four Quartets* i *The Idea of a Christian Society*), un de 1938 (*Murder in the Cathedral*) i un de 1934 (*Selected Essays*), però que porta la següent anotació de Riba: «Ex libris C. Riba. En present d'I. G[onzález] Llubera, rebut de Belfast a Bierville en juny 1939».

Val a dir que no llegit els dietaris de Rosa Leveroni que ara fa poc ha publicat l'editorial 3 i 4 (no sé si gaire encertadament). Potser allà podria trobar-se algun indici per datar la traducció. Quan se'm presenti l'avinentesa, ja miraré de donar un cop d'ull al llibre en qüestió (el qual us confesso que no tinc cap ganes de llegir).

Com ja indico al full que encapçala la traducció de Leveroni, transcriu el text del mecanoscrit que conté les correccions de Riba, havent-les-hi incorporades. De manera que el text que llegireu és el resultat d'afegir a la traducció de Leveroni les

esmenes de Riba. Amb tot, us indico a la dreta de cada vers i en cos més petit els passatges del text de Leveroni sobre el quals ha corregit Riba. Potser des d'un punt de vista estrictament filològic hauria calgut fer-ho al revés: respectar el text de Leveroni i indicar al marge les correccions de Riba. Però m'ha semblat que, en l'hipotètic cas que tal traducció fos digna de ser publicada (en alguna revista, per exemple, si no en llibre), seria el text de Leveroni corregit per Riba el que hauria de tenir preeminència.

No he pogut fer una comparació acurada de la traducció amb l'original anglès. Però, a primer cop d'ull, fa l'efecte que es tracta d'una traducció que tendeix a ser literal i que sembla correcta. D'altra banda, no crec que pugui afirmar-se que amb les esmenes ribianes arribem a tenir una nova traducció. En tot cas, vós teniu la paraula.

Ben cordialment,

Jordi Maló

T. S. ELIOT: *Terra erma*. Traducció de Rosa Leveroni, amb correccions autògrafes de Carles Riba (Ms. 3340 de la Biblioteca de Catalunya)

Esborrany autògraf 1-28

Mecanoscrit. Amb correccions de Carles Riba 29-60

Exemplar en part mecanoscrit i en part còpia mecanogràfica que incorpora les correccions fetes per Carles Riba 61-80

Còpies mecanogràfiques* amb alguna correcció de l'autora** 81-111

[Transcripció, a continuació, les pàgs. 29-60, corresponents al text mecanografiat de Leveroni, havent-hi passat les correccions manuscrites que hi ha fet Carles Riba. En el text resultant, hi ha algunes comes indicades per Riba que Leveroni no ha recollit a la següent còpia mecanografiada (la de les pp. 61-80), com també algunes correccions no passades o mal transcrites. Leveroni, a més, afegeix algunes comes no marcades per Riba i se salta un vers —el núm. 150 en la numeració de Riba. Separat per una barra inclinada, indico els passatges de Leveroni sobre els quals Riba ha fet les correccions. No indico aquells casos en què la correcció és d'errors evidents, de mecanografiat o purament ortogràfics. En els casos en què Riba proposa dues solucions, consten ambdues dins el text principal (separades per una barra; transcripció en primer lloc la que incorporà Leveroni en passar les correccions en net). Quan el text de Leveroni està amb subratllat doble vol dir que Riba no l'ha ratllat (com fa en la majoria de casos), ans sols ha escrit la seva solució al damunt. El signe [] indica que en el text de Leveroni hi ha un espai en blanc o simplement no hi diu res.]

*Dues, picades de forma diferent, la primera (pp. 81-100) treta, amb paper carbó, de l'anterior (la de les pp. 61-80), o a l'inrevés.

**Però les correccions de les dues còpies (poques i poc significatives) no semblen de la mà de Leveroni, sinó d'una altra, que tampoc no és la de Riba.

Hi ha una nota manuscrita de Riba que diu: «Ull! Posar majúscula al començament de cada vers!»

TERMA ERMA

I. L'ENTERRAMENT DELS MORTS

- L'Abril és el mes més cruel, fa sorgir / fent
Lilàs de la terra morta, barreja / barrejant
Record i desig, remou / removent
Les febles arrels amb la pluja primaveral.
5 L'hivern ens manté abrigats, cobreix / cobrint
La terra amb neu oblidosa, nodreix / oblidadissa, nodrint
Un poc de vida amb secs tubèrculs. / xic
L'estiu ens sorprengué, venint damunt l'Starnbergersee
Amb un raig de pluja; ens aturàrem dins la columnata / en aturàrem
10 I anàrem pel sol cap a dins el Hofgarten, / cap dins l'Hofgarten,
I prenguérem cafè i parlàrem una hora.
Bir gar keine Russin, stamm'aus Litauen, echt deutsch.
I quan érem infants, estant a casa l'arxiduc,
El meu cosí, va endur-se'm en un trineu, / emportar-se'm
15 I jo estava espantada. Digué, Maria, / Ell digué
Maria, agafa't fort. I davallàrem.
A les muntanyes, us sentiú lliure. / En les muntanyes allà us sentiú lliures.
Llegeixo, gran part de la nit, i vaig al sud a l'hivern. / Llegeixo molt a la nit vaig cap
- ¿Quines són les arrels que s'arrapen, quines branques surten / creixen
20 D'aquest runam pedrenc? Fill de l'home, / fora d'aquestes runes pedregoses?
No ho pots dir, ni suposar, perquè només coneixes
Un munt d'imatges trencades, on el sol bat / trencades on el sol bat,
I l'arbre mort no dóna abric\empar, ni el grill consol, / ombra
Ni la pedra seca remor d'aigua. Només
25 Hi ha ombra sota aquesta roca roja, / dessota
(Vina [sic] a l'ombra sota aquesta roca roja),
I et mostraré quelcom diferent tant de / d'un i altra
La teva ombra que al matí camina darrera teu, / ombra al caminant rera
Com de la teva ombra que al vespre s'aixeca al teu encontre; / o la teva ombra al vespre alçant-se
30 Et mostraré la por dins un grapat de cendra.
Frisch weht der Wind
Der Heimat zu
Mein Irisch Kind,
Wo weilest du?
35 «Em vas donar jacints, fa un any, per primera vegada; / «Vas donar-me
Em deien la noia dels jacints.» / ells em
—Però quan tornàvem, tard, del Jardí dels Jacints,
Tu amb els braços plens i el cabell humit, jo no podia / els teus braços el teu cabell humit, no
Parlar i els ulls se m'afebliren\no m'hi veien, no era / els meus ulls s'afebliren
40 Ni mort ni viu i no coneixia res, / res
Mirant dins el cor de la llum, el silenci.
Oed'und leer das Meer.

- Madame Sosostri, vident famosa,
 Tingué un mal refredat, no gens menys / un refredat, no obstant
 45 És coneguda com la dona més sàvia d'Europa, / d'Europa
 Amb un pervers\malvat joc de cartes. Aquí ella digué, / un [] joc
 Hi ha la vostra carta, el Mariner Fenici negat,
 (El que eren els seus ulls ara són perles. Mireu!) / (aquestes són les perles que foren els seus ulls.
 Aquí hi ha Belladonna, la Dama de les Roques, / Aquí està la Madona de
 50 La dama de les situacions.
 Aquí hi ha l'home amb tres dogues, i aquí la Roda, / Aquí està
 I aquí el comerciant borni, i aquesta carta,
 Que és en blanc, és una cosa que ell porta a l'esquena / és quelcom
 I que m'és defès de veure. No trobo
 55 L'Home Penjat. Temeu la mort per l'aigua. / penjat.
 Veig multituds voltant dins un cercle. / multituds de gent dins d'un
 Gràcies. Si veieu l'estimada senyora Equitone,
 Digueu-li que dono l'horòscop jo mateixa:
 S'ha d'anar amb tant de compte en aquests temps. / compte aquests
- 60 Ciutat irreal,
 Sota la fosca boira d'una posta d'hivern,
 Una multitud fluïa pel Pont de Londres, tanta gent, / fluïa damunt el tants,
 Que no hauria cregut que la mort hagués desfet tanta gent. / no hauria n'hagués desfets tants.
 Sospirs breus i infreqüents s'exhalaven
 65 I tothom anava amb els ulls fits davant dels peus. / I cada home fixava els ulls davant els seus peus
 Fluïen costa amunt i King William Street avall, / avall King
 Cap on Santa Maria Woolnoth tocava les hores / Saint Mary
 Amb un so mort a la darrera batallada de les nou. / so esmortit damunt
 Allí vaig veure un que coneixia i el vaig aturar cridant: «Stetson! / i vaig aturar-lo
 70 Vós, que éreu amb mi a bord, a Miles! / Vós el que estàveu bord a Milas!
 Aquell cadàver que plantàreu l'any passat en el vostre jardí,
 ¿Ha començat a brotar? ¿Florirà aquest any?
 ¿O la gelada sobtada ha torbat el seu llit?
 Oh, aparteu el Gos lluny d'aquí, que és amic del homes, / porteu el aquest amic
 75 Sinó [sic] amb les ungles el tornarà a desenterrar! / les seves ungles el desenterrarà de nou!
 Vós! hypocrite lecteur!—mon semblable,—mon frère!»

II. UNA PARTIDA D'ESCACS.

- La cadira on ella seia, talment un tron brunyit, / parella a un tron polit,
 Brillava sobre el marbre, on el mirall, / resplendia damunt mirall
 Sostingut per uns peus llavorats amb ceps i gotims
 80 Des d'on guaitava un Cupidó daurat / sotjava
 (Un altre amagava els ulls darrera l'ala) / es tapava
 Duplicava les flames d'uns canelobres de set branques, / de canelobres branques
 Que reflectien llum damunt la taula, mentre, / reflectint la llum taula mentre,
 Per a trobar-la, s'aixecava el fulgor de les seves joies, / s'alçà la resplendor
 85 Escampades dels estoigs de setí en gran profusió; / des dels estoigs de setí escampats en gran
 En flascons d'ivori i de vidre acolorit, / dins flascons i vidre

- Destapats, sotjaven els seus estranys perfums sintètics,
 Ungüents, en pols o líquids —torbaven, confonien
 I negaven els sentits en aromes; remoguts
- 90 Per l'aire que entrava, fresc, per la finestra, pujaven, / l'aire fresc de la finestra ascendien
 Engreixant les allargades flames de les bugies, / nodrint
 Llançaven llur fum cap als revestiments, [rat.: enteixinats] / el seu fum cap el laquearia
 Removent el dibuix del sostre enteixinat. / de l'enteixinat del sostre.
 Un gran bosc submarí, alimentat amb coure, / Enorme submarí
- 95 Cremava, en verd i taronja, emmarcat per la pedra acolorida,
 I en la seva llum trista nedava un delfí esculpit.
 Damunt l'antic escalfapanxes es desplegava, / desplegava
 Com una finestra que donés a l'escena silvestre, / com finestra donant sobre
 La metamorfosi de Filomela, pel bàrbar rei
- 100 Tan rudement forçada; però allí el rossinyol
 Omplia tot el desert amb veu inviolable
 I encara ella plorava i encara el món persegueix,
 Bum-bum per les brutes orelles. / orelles brutes. [Sobre Bum-bum: (?)]
 I altres monyons secs del temps
- 105 Es contaven damunt les parets; formes d'ulls fits, / es mostraven formes cridaneres
 Que s'abocaven, s'abocaven, fent emmudir la cambra reclosa. / mirant enfora fixament fent
 S'arrossegaven passes per l'escala. / damunt l'escala.
 Sota la claror del foc, sota el raspall, el seu cabell
 S'expandia en punts de foc, / punts ardents
- 110 S'abrandava en paraules, després podria estar salvatgement immòbil. / lluita dins les paraules,
 «Tinc els nervis malalts, aquesta nit. Sí, malalts. Queda't amb mi.
 Parla'm. ¿Per què no parles mai? Parla.
 ¿En què penses? ¿En què? ¿En què? / En què estàs pensant? En què penses? En què?
 No sé mai el que estàs pensant. Pensa.» / Mai no sé
- 115 Penso que estem dins el clavegueró de les rates / estem en
 On els morts han perdut els ossos. / on els homes morts perderen els seus ossos.
 «Què és aquest soroll?»
 El vent sota la porta.
 «Què és aquest soroll, ara? ¿Què fa el vent? / Què està fent el vent?
- 120 No res, et repeteixo, no res. / No res, altra vegada,
 «¿No
 Saps res? ¿No veus res? ¿No recordes
 Res?»
 Recordo
- 125 Que el que eren els seus ulls ara són perles. / que això són perles que foren els seus ulls.
 «¿Ets viu o no? ¿No hi ha res dins el teu cap?» / «Estàs viu o no? Hi ha quelcom
 Però
 Oh Oh Oh Oh aquest parrac de Shakespeare— / O O O O aquest Rag Shakesperia
 És tan elegant,
- 130 Tan intel·ligent
 «¿Què faré ara? ¿Què faré?»
 «Sortiré corrents, tal com vaig, i aniré pel carrer / com estic i caminaré
 Amb el cabell deixat anar, així. ¿Què faré demà?»
 «¿Què farem mai?» / «Què farem sempre nosaltres?»
- 135 L'aigua calenta a les deu.

I si plou, un cotxe tancat a les quatre.

I jugarem una partida d'escacs, / escacs

Cloent uns ulls sense parpelles i esperant un tust a la porta. / prement ulls damunt la porta

Quan el marit de Lil va ésser desmobilitzat, vaig dir— / va sortir del servei,

140 Jo no em callo les coses, li ho vaig dir jo mateixa, / coses, vaig dir-li a ella, jo

APRESSA'T, SI ET PLAU, JA ÉS HORA / , PER FAVOR,

Ara torna Albert, arregla't una mica.

Ell voldrà saber què has fet dels diners que et va donar / fet amb els diners que va donar-te

Perquè et posessis unes dents. Te'ls va donar, jo hi era. / algunes dents noves. Va fer-ho, jo

145 Fes-te-les treure totes, Lil, i posa-te'n un joc de boniques, / compra-te'n

Ell va dir, ho juro, no et puc mirar. / digué no puc sofrir de mirar-te.

I jo tampoc no puc, vaig dir, i pensa en el pobre Albert, / I tampoc puc jo

Ha estat a l'exèrcit quatre anys i vol passar-s'ho bé, / desitja

I si tu no ho procures, d'altres ho faran, vaig dir.

150 Oh, així estem, digué. Així estem, vaig dir. / ella em digué. Alguna cosa d'això, vaig

Aleshores ja sé a qui agrair-ho, digué i em mirà de dret als ulls.

APRESSA'T, SI ET PLAU, JA ÉS HORA / , PER FAVOR,

Si això no t'agrada, fes-te'n el càrrec, vaig dir.

D'altres el poden prendre i fer-lo seu, si tu no pots. / D'altres poden prendre'l i preferir-lo.

155 Però si Albert se te'n va, no serà per no haver-te advertit. / se t'allunya,

T'hauria de fer vergonya, vaig dir, de semblar tan antiquada. / Hauries d'estar avergonyida,

(I només té trenta-un anys.) / (I ella només

No hi puc fer més, digué, posant la cara llarga, / No puc fer-hi més

Són les píndoles que vaig prendre per fer-me'l perdre, va dir. / per deslliurar-me'n,

160 (Ja en tenia cinc i gairebé va morir del Jordiet.) / (Ella ja en morir del petit Jordi.)

El farmacèutic va dir que tot aniria bé, però mai més no he estat la mateixa. / mai més he

Ai que ets ximple!, vaig dir. [correcció en llapis, al damunt d'una altra en tinta: (?) Ets una boja,]

/ Sou ximplés de debò,

Bé, si Albert no et vol deixar estar tranquil·la, vet aquí, vaig dir,

/ no vol deixar-te sola, aquí està això,

¿Per què us casàveu si no volíeu criatures? / casàveu doncs,

165 APRESSA'T, SI ET PLAU, JA ÉS HORA / , PER FAVOR,

Bé, aquell diumenge Albert era a casa, tenien pernill (?) calent, / casa seva, tenien []

I em digueren que em quedés a sopar, perquè gaudís del plat calent.

APRESSA'T, SI ET PLAU, JA ÉS HORA / , PER FAVOR,

APRESSA'T, SI ET PLAU, JA ÉS HORA / , PER FAVOR,

170 Bona nit, Bill. Bona nit, Lou. Bona nit, May. Bona nit.

Ta ta. Bona nit. Bona nit. [falta en Leveroni]

Bona nit, dames, bona nit, dolces dames, bona nit, bona nit. / senyores senyores

III. EL SERMÓ DEL FOC

El pavelló del riu està enrunat: els darrers dits de fulla [al damunt d'enrunat: (?)]

S'arrapen i s'enfonsen dins l'humida [sic] riba. El vent

175 Creua la terra bruna, que no se sent. Les nimfes han partit. / fosca sense ésser sentit.

Dolç Tàmesi, corre suaument, fins que acabi el meu cant. / mentre acabi la meua cançó.

- El riu no porta ampolles buides, papers de sandvitx, / mig buides, dels sandvitxos,
Mocadors de seda, caps de cartró, puntes de cigarreta,
O altres testimonis de les nits d'estiu. Les nimfes han partit.
- 180 I llurs amics, el dròpols hereus dels directors de la ciutat; / els seus amics,
Han partit, sense deixar cap adreça. / partit les adresses
Vora les aigües del Leman em vaig asseure i vaig plorar... / A la vora Leman vaig asseure'm
Dolç Tàmesi, corre suaument, fins que acabi el meu cant, [falta en Leveroni]
Dolç Tàmesi, corre suaument, perquè no parlo ni alt ni massa.
- 185 Però darrera meu, dins una ràfega freda, sento
L'entrexocar dels ossos i el mig riure ofegat que es divulga d'orella a orella.
/ l'ofegada rialleta divulgada
- Una rata s'ha esmunyit quietament entre l'herba, / s'esmunyi l'herba
Arrossegant el seu ventre llotós per la riba, / damunt la riba
Mentre jo estava pescant al brut canal / en el brut
- 190 En una tarda d'hivern, darrera la fàbrica del gas, / hivern vora i darrera gas
Meditant sobre el naufragi del meu germà el rei, / rei
I sobre la mort del rei, el meu pare, abans d'ell. / i en la mort
Blancs cossos nus damunt la terra baixa i humida
I ossos llençats dins una golfeta baixa i seca, / una petita golfeta
- 195 Remoguts només d'any en any pel peu d'una rata. / per les potes de les rates.
Però darrera meu, de temps en temps, sento
El so de les botzines i dels motors que portaran
Sweeny a Mrs. Porter, per primavera. / Porter a la primavera
Oh, la lluna brillava, clara, damunt Mrs. Porter / Oh la brillava resplendent
- 200 I damunt la seva filla / sobre
Es renten els peus amb soda, [en llapis: de sífo] / elles banyen els seus peus dins []
Et O ces voix d'enfants, chantant dans la coupole!
- Tuit, tuit, tuit
Bum, bum, bum, bum, bum, bum, / en la còpia posterior de Leveroni: Iuc, iuc, iuc, iuc, iuc, iuc,
205 Tan rudement forçada.
Tereu.
- Ciutat irreal
Sota la fosca boira d'un migdia d'hivern
Mr. Eugènidès, el mercader d'Esmirna / botiguer
- 210 Sense afaitar, amb la butxaca plena de panses
C.i.f., Londres: documents a la vista,
En un francès vulgar, va convidar-me
A dinar a l'Hotel de Cannon Street / al Cannon Street Hotel
Seguit d'una fi de setmana al Metropole. / d'un fi
- 215 A l'hora violeta, quan els ulls i l'esquena / En l'hora
S'alcen de damunt la taula, quan la màquina humana espera
Igual que un taxi esperant palpitant, / engegat
Jo, Tirèsias, encara que cec, palpitant entre dues vides,
Ancià amb arrugats pits de dona, puc veure
- 220 A l'hora violeta, a l'hora de la tarda que s'apressa / en l'hora en l'hora
Cap a casa i que porta el mariner del mar a la llar,

- La mecanògrafa a casa, a l'hora del te, despara el seu esmorzar, encén / casa a retira
 El fogó, i treu, preparant-les, viandes de llauna. / preparant-les viandes
 Defora la finestra, perillosament esteses,
 225 Les seves combinacions assecant-se, tocades pels darrers raigs de sol,
 Damunt el divà (a la nit el seu llit) s'amunteguen
 Mitges, sabatilles, bruses i sostenidors.
 Jo, Tirèsias, ancià amb mamelles arrugades,
 Percebia l'escena i vaig predir la resta—
 230 Jo també esperava el visitant esperat.
 Ell, el jove granellut, arriba,
 Un dependent d'un modest agent de finques amb un mirar descarat, [sobre finques: ?]
 Un dels de baix a qui el desvergonyiment va bé
 Com un barret de copa a un mil·lionari [sic] de Bradford.
 235 El moment és ara propici, com ell suposa,
 S'ha acabat el sopar, ella està fastiguejada i cansada, / avorrida i
 S'esforça a atreure-la a les carícies,
 Les quals no es refusen, per bé que no es desitgen. / quals, encara que no rebutjades, tampoc es
 Ardent i decidit, ell escomet tot d'una; / assalta
 240 Les mans exploradores no troben resistència;
 La seva vanitat no necessita resposta
 I la indiferència li és benvinguda. / l'indiferència és per ell benvinguda.
 (I jo, Tirèsias, ho he hagut de sofrir tot abans, / he hagut de sofrir-ho tot abans
 Representat en aquest mateix divà o llit;
 245 Jo que he segut a Tebes sota la muralla
 I he caminat entre les més ínfims dels morts.)
 Concedeix un darrer bes condescendent
 I fa camí a les palpentes, trobant l'escala encara a les fosques.
- Ella es gira i mira un moment el mirall, / es tomba
 250 Adonant-se a penes que el seu amant se n'ha anat; / amb prou feines de la partença del seu amant
 El seu cervell deixa passar un pensament mig format: / pensaments a mig formar
 «Bé, ara ja està fet, i estic contenta que ja hagi passat»
 Quan la dona bonica cedeix a la folia i
 Es passeja altra vegada sola per la seva cambra / camina amunt i avall
 255 S'allisa el cabell amb una mà maquinal / es raspalla amb mà
 I posa un disc a la gramola.
 «Aquesta música s'insinuà en mi damunt les aigües»
 I al llarg de l'Strand, Queen Victoria Street amunt.
 O City, city, puc sentir alguna vegada / Ciutat ciutat
 260 Prop d'un bar, a Lower Thames Street,
 La queixa plaent d'una mandolina
 I una gresca i una xerrameca de dins, / dins
 On els pescadors mandregen al migdia: on les parets
 De Magnus Martyr prenen
 265 Un [sic] inexplicable esplendor de blanc i or jònics. / inexplicable

El riu sua
 Oli i quitrà
 Les barcasses a la deriva

Ardent.

IV. MORT A L'AIGUA

- Flebas el fenici, mort feia quinze dies, / un mort de quinze
Oblidà el crit de les gavines i la profunda maror / les profundes onades del mar
I el guany i la pèrdua.
- 315 Un corrent submarí
Arreplegà els seus ossos entre murmuris. A mida que pujava i queia
/ bequejà els seus muntava i
Passà les etapes de la seva vellesa i la seva joventut / vellor i juvenesa
Entrant dins el xuclador.
- 320 Gentil o jueu,
Oh tu que gires la roda mirant a barlovent,
pensa en Flebas que un dia fou alt i bell com tu. / que va ésser un temps com ets tu.

V. ALLÒ QUE EL TRO DIGUÉ.

- Després de la llum de la torxa roja, damunt cares suades / llum roja de la torxa
Després del glacial silenci en els jardins / gelat silenci dins els
Després de l'agonia en llocs pedregosos
- 325 Els crits i els plors
Presó i palau i retruny
Del tro de primavera damunt serres llunyanes
Ell que vivia és ara mort / era vivent
Nosaltres que vivíem estem ara morint / érem vivents
- 330 Amb poca paciència. un poc de / un xic de
- Aquí no hi ha aigua, només roca, / sinó només roca
Roca i aigua no, i el camí sorrenc / no i
El camí que serpeja amunt entre les muntanyes / camí serpentejant amunt
Que són muntanyes de roca sense aigua
- 335 Si hi hagués aigua hauríem d'aturar-nos i beure. / podríem
Entre la roca un no es pot aturar ni pensar / o pensar
La suor és seca i els peus s'enfonsen a la sorra / estan dins
Només que hi hagués aigua entre la roca / Si hi hagués aigua tan sols
Muntanya morta boca de dents corcades que no pot escopir
- 340 Aquí no es pot estar dret no es pot jeure ni seure / restar ni jeure ni asseure's
No hi ha ni silenci a les muntanyes / dins les
Només el tro sec i estèril sense pluja
No hi ha ni solitud a les muntanyes / ni tan sols solitud [sic] dins
Només rostres vermells, sorruts, que es mofen i rondinen
/ sinó rostres vermells i sorruts mofant-se i rondinant
- 345 Des de les portes de les cases de fang clivellat
Si hi hagués aigua
I no roca
Si hi hagués roca

- I també aigua
I aigua
350 Una deu
Un toll entre la roca
Si hi hagués solament el so de l'aigua / hagués solament la remor
I no la cigala
I l'herba seca cantant
355 Només el so de l'aigua damunt d'una roca / Sinó la remor damunt una
Mentre el tord ermità canta en els pins / dins els
Drip drop drip drop drop drop drop
Però no hi ha aigua.
- ¿Qui és el tercer que camina sempre al teu costat? / vora teu?
360 Quan jo conto [sic], només hi som tu i jo plegats / només hi ets
Però quan miro endavant camí blanc amunt
Sempre hi ha un altre que camina al teu costat / altre caminant vora teu
Esmunyint-se embolcat en un mantell fosc, encaputxat / embolcallat dins
No sé si és un home o una dona
365 —Però ¿qui és aquell a l'altre costat teu?
- ¿Què és aquest so agut dins l'aire
Murmuri de maternal lamentació / lament
¿Qui són aquelles hordes encaputxades formiguejant
Per planures inacabables, ensopegant en la terra clivellada
/ Damunt planures inacabables entropessant dins la
- 370 Circumdada només per l'horitzó llis?
Quina és la ciutat enllà de les muntanyes / damunt
Espetecs i reformes i explosions dins l'aire violeta
Torres en runes
Jerusalem Atenes Alexandria
375 Viena Londres
Irreals
Una dona estengué el seu llarg cabell negre / negre tivant [sic]
I tocà música en sordina damunt d'aquelles cordes / damunt aquelles
I rates-pinyades amb cares d'infant en l'aire violeta
380 Xiulaven i batien llurs ales / les seves
I s'arrossegaven cap per avall avall [sic] d'una paret ennegrida
I hi havia en l'aire torres capgirades
Tocant campanes rememoratives que retenien les hores
I veus que cantaven de dins de les buides cisternes i dels pous exhaurits. [davant I: ?]
I les veus cantant des de dins i els pous
- 385 En aquest recó [sic] enrunat entre les muntanyes
En l'apagat clar de lluna, l'herba canta
Damunt dels sepulcres remoguts, vora la capella, / damunt els
Hi ha la capella buida, casa només del vent.
No té finestres i la porta branda,
390 Els ossos secs no poden fer mal a ningú.
Només un gall estava damunt la viga [sic] mestra / la cimbrera

Cocoricoc corococ

En una llur de llampec. Aleshores una ratxada humida / resplendor del llamp.
Portant la pluja.

- 395 Ganga fou submergida i les flàccides fulles / submergit
Esperaven la pluja, mentre els núvols negres
Es congriaven al lluny, damunt Himavant. / en la llunyania
La jungla s'ajupia, s'acotava en silenci, / acotant-se
Aleshores el tro va parlar
- 400 DA
Datta: ¿Què havem donat nosaltres?
Amic meu, la sang que agita el meu cor / sang agitant
La terrible audàcia d'una rendició momentània / el terrible atreviment d'un rendiment momentani
Que una era de prudència no pot mai retractar
- 405 Per això, i per això solament, hem existit / això i per havem
El que no es trobarà en les nostres necrologies / no serà trobat
O en els record vestits per la benèfica aranya
O sota els segells aixecats pel prim procurador
A les nostres cambres buides. / en les
- 410 DA
Dayadhvam: He sentit la clau
Girar dins el pany una vegada i girar una vegada només
/ voltar dins el pany voltar una vegada i una vegada més
Pensem en la clau, cadascú dins la seva presó / cada hu en
Pensant en la clau, cadascú confirma una presó / cada hu
- 415 Solament en caure la nit, rumors eteris / remors etèries
Revifen un moment un desfet Coriolà.
DA
Damyata: El vaixell responia
Alegrement, a la mà experta en la vela i el rem / amb la vela
- 420 El mar era en calma, el teu cor hauria respost / respós [sic]
Alegrement, quan fos invitat, batent obedient
A les mans que dominen. / mans dominadores.
Vaig seure a la riba / damunt la
- Pescant, amb l'àrida plana darrera meu
- 425 ¿Podré posar per fi les meves terres en ordre? / finalment
London Bridge està caient, està caient, està caient
Poi s'ascese nel foco che gli affina
Quando fiam uti chelidon — Oh oreneta, oreneta
Le Prince d'Aquitaine à la tour abolie
- 430 Aquests fragments els he recollits enfront de les meves runes. / enfront les
Llavors et donaré el que t'escau. Hièronymo torna a ésser boig. / està foll altra vegada.
Datta. Dayadhvam. Damyata.
Shantih shantih shantih